

*Кичук С.Є.,
методист НМЦ ПТО*

**Про роль Криворізького кабінету у підвищенні професійної
майстерності викладачів Захисту Вітчизни
в світлі нових нормативних документів**

Посилена увага до предмета «Захист Вітчизни» викликана сучасним становищем в Україні, усвідомленням того, що кожна людина не лише бажає й має право жити в здоровому та безпечному суспільстві, а й повинна цього навчитися. Конституція України визначає захист Вітчизни обов'язком громадян України. Щоб реалізувати зазначене, необхідно задіяти всі можливості.

Аналіз кадрового складу викладачів предмета «Захист Вітчизни» професійно-технічних навчальних закладів ПТО міста показав, що:

1. Всього викладачів, що викладають предмет «Захист Вітчизни» в групах юнаків: 13
2. Сумісники: 2 (ЦППРК №1, ІПЛ)
3. За суміщенням: 3 особи (начальники штабу Цивільного захисту);
4. Освіта: вища, військова – 8 осіб
Вища педагогічна – 2 особи
Вища технічна – 3 чол.
5. Категорії: спеціаліст – 6
Друга – 1
Перша – 2
Вища – 2
6. Стаж роботи на посаді: до 5-х років – 4 чол.
5- 12 років-2
18- 25 років - 4
Більше 30 років - 1
7. Віковий ценз викладачів:
До 35 років – 2
До 55 років – 4
Старше 55 років – 5
8. Участь викладачів у громадських організаціях: 7 чол., зокрема, рада(спілка)ветеранів воїнів – інтернаціоналістів -4 чол., козацькі осередки – 3 чол.
9. Участь викладачів у політичних партіях – 1.

Можна зробити висновок, що такий кадровий потенціал викладачів здатний забезпечити якісну підготовку юнацтва до служби в Збройних силах України, здатний виховати справжнього патріота країни.

Разом з тим, нестабільність кадрового складу, та як наслідок, недостатня компетентність з методики навчання знижує рівень організаційно-методичної роботи.

Підсумки проведеного моніторингу (анкетування учнів, квітень 2016р.) свідчать:

- 1) вважають себе патріотами України 63 % учнів;
- 2) пишаються тим, що є громадянами України 59 % учнів;
- 3) спілкуються українською мовою 24 % учнів;
- 4) вважають службу в армії обов'язком громадянина України 56 % учнів.

Разом з тим, на запитання: рівень підготовленості випускників до служби в збройних силах України викладачі визнали, щодо стрійової служби – 37% респондентів відповіли - так, а з вогневої та тактичної (до участі в бойових діях) – 100% - ні.

Колись американський президент Т. Рузвельт сказав: «важливо, що ти був готовий померти за свою країну, але ще важливіше, щоб ти був готовий прожити заради неї життя».

Тому робота з молоддю має бути спрямована на формування психологічної та фізичної готовності до служби в Збройних Силах, до виконання конституційного обов'язку щодо захисту національних інтересів та цілісності України. Найповніше це завдання реалізується через предмет «Захист Вітчизни», вивчення якого здійснюється відповідно до вимог законів України, Постанови Кабінету Міністрів України від 30.11.2000 р. № 1770 (Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ №896 від 26.08.2009, №868 від 19.09.2012, №437 від 13.07.2016) «**Про затвердження положень про допризовну підготовку**», **Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді** (16.06.2015), Державного стандарту базової і повної середньої освіти, інших нормативно-правових документів, згідно з вимогами програми «Захист Вітчизни» для навчальних закладів системи загальної середньої освіти.

Методисти кабінету НМЦ ПТО у Дніпропетровській області ведуть цілеспрямовану, системну роботу щодо підвищення методичного та фахового рівня педагогічних працівників ПТНЗ, зокрема, викладачів військової підготовки.

Важливим у підвищенні професійної компетентності викладачів є їх участь у роботі методичних комісій ПТНЗ та міської методичної секції. Засідання міської

методичної секції викладачів проводяться системно і передбачають розгляд питань:

- комплексно-методичного забезпечення предмету, вимоги до кабінету ЗВ;
- організація військово-патріотичного виховання молоді в ПТНЗ;
- методика проведення військово-спортивних свят;
- підвищення якості уроку предмета «Захист Вітчизни»(типологія уроків, їх структура, використання інтерактивних методів навчання, мультимедійний супровід);
- питання морально-психологічної підготовки учнів;
- організація проведення навчально-польових зборів (вивчення нормативних вимог, методика проведення, забезпечення необхідною документацією).

Викладачами ПТНЗ підготовлені напрацювання:

Потапов Г.М. «Організація та проведення військово-патріотичного виховання молоді»;

Кушнарєнко В.М. «Надзвичайні ситуації. Види, причини аварій, катастроф». «Порядок дій населення у разі виникнення надзвичайних ситуацій».

Викладачами розробляються тестові завдання за основними темами, сценарії проведення військово-спортивних свят.

За останні три роки є суттєві зміни і в матеріально-технічному забезпеченні предметів:

- Оновлені комплекти плакатів з тем предмету, стенди;
- Формується навчальна фільмотека з предмету (КПБЛ, КПТМЛ, КНВЦ);
- Проводяться капітальні ремонти кабінетів (КПБЛ, КПТМЛ);
- Придбано військову форму для учнів (КПГТЛ);
- Оновлюються дидактичні матеріали відповідно до вимог;
- Обладнано місце для стрільби з пневматичної зброї (КПГЕМЛ)
- Відновлюються тири навчальних закладів.

Особливо слід відзначити досвід КПБЛ(викл. Афанасов С.Д.) з організації тиру й облаштуванні місць для проведення занять .

Важливу роль у підготовці юнацтва до служби у Збройних силах України відіграє морально-психологічна підготовка учнів, що здійснюється в ході навчання. Для цього на уроках та тренуваннях викладачами створюються відповідні умови (елементи напруженості, раптовості, що супроводжуються

використанням зорових та звукових ефектів (запис вибухів снарядів тощо).

З метою практичного закріплення вмінь та навичок, які набули учні під час вивчення курсу “Захист Вітчизни” проводяться навчально-польові збори, до яких останні роки посилена увага. Здійснюючи методичний супровід, вивчала методичні рекомендації щодо організації проведення НПЗ, разом з викладачем КПТМЛ Козирєвим І.О. підготували пакет документів «На допомогу викладачу» та провели на базі КЦПОММ секційне засідання, на якому розглянули, як теоретичні, так і практичні аспекти даного питання.

Цікавим виявився досвід проведення навчально-польових зборів на базі Криворізького професійного транспортно-металургійного ліцею (викл. Козирєв І.О.) для ПТНЗ Саксаганського району, за участю членів громадської організації, що брали участь в АТО. Вони і забезпечили необхідною зброєю, сучасними засобами медичної допомоги.

Завдяки співпраці методичної служби з громадськими організаціями міста викладачі КПБЛ, КЦППРКБГ, КЦПОРКТРС, КПТМЛ були запрошені на обговорення «Громадського бюджету» саме у питанні забезпечення навчальних закладів необхідною зброєю, матеріалами, засобами медичної допомоги.

За останні два роки більш скоординована робота по співпраці ПТНЗ з районними військ комісаріатами: особливо у питанні проведення стрільб на базі військкоматів (призначається відповідальна особа з числа їх працівників, проводяться інструктажі з ТБ, учні мають змогу постріляти).

Разом з тим, проведене анкетування викладачів висвітлило ряд проблемних питань:

- Не всі викладачі працюють у відповідно нормам обладнаних кабінетах «Захист Вітчизни». Основною причиною вважають відсутність матеріально-технічного забезпечення.
- Відсутність навчальної зброї, і, як наслідок, відсутність можливості виконання бойових стрільб з АК.
- Відсутність мультимедійного забезпечення.
- Програми і діючі підручники - не відповідають життєвим реаліям. (Академія генерального штабу України після АТО визнали, що 85% підручників і методичної літератури - застарілі).
- Матеріали з військово-медичної підготовки – не містять інформацію про сучасні медичні засоби (наприклад, пластирі – для припинення

зовнішньої кровотечі , шприці – для внутрішньої, зупинка артеріальної кровотечі).

- Відсутні матеріали з таких важливих питань: як витягти поранених з поля бою, ведення бойових дій в групі (як домовлятися), як ставити розтяжки, на що звертати увагу; несення вартової служби на блок – постах, правила поведінки військовослужбовців з місцевим населенням в ході бойових дій.
- Неможливість проведення НПЗ на базі військових частин.
- Недостатня кількість годин на вивчення предмету (105 год на три роки).

Заходи національно-патріотичного змісту логічно продовжують урочну роботу. Складовою частиною патріотичного виховання, а в часи воєнної загрози – пріоритетною, є військово-патріотичне виховання, зорієнтоване на формування в учнівської молоді готовності до захисту Вітчизни, до служби у Збройних Силах України. Його зміст визначається національними інтересами України і покликаний забезпечити активну участь громадян у збереженні її безпеки від зовнішньої загрози.

Відповідальну роль у патріотичному вихованні учнівської молоді відіграє педагог, його особистий приклад, погляди та практичні дії, що мають бути взірцем для наслідування.

Так, 1 грудня на базі Криворізького професійного гірничо-металургійного ліцею провели круглий стіл «Вдосконалення підготовки учнів до захисту Вітчизни, ефективного розв'язання життєвих проблем, утвердження здорового способу життя з урахуванням принципів національно-патріотичного виховання» за участю викладачів захисту Вітчизни, керівників фізвиховання, психологів, лідерів учнівського самоврядування.

Цікавим був виступ викладача захисту Вітчизни Криворізького професійного транспортно-металургійного ліцею з питання співпраці з громадськими організаціями та об'єднаннями патріотичного спрямування, і, як результат, позитивний досвід з організації та проведення навчально-польових зборів.

Керівник фізвиховання Криворізького професійного гірничо-металургійного ліцею, утверджуючи принципи здорового способу життя, запропонував учням та педагогам провести ряд міських спортивних заходів, відновити Книгу рекордів спортивних досягнень учнів.

Президент лідерів учнівського самоврядування ПТНЗ міста висвітлив роботу міської Ради самоврядування з питання формування потреби учнівської молоді в здоровому способі життя та активної життєвої позиції, шляхів

ефективного розв'язання життєвих проблем . Ми ще раз переконалися, що учні готові до партнерського діалогу з педагогами.

В кабінеті НМЦ ПТО створено банк даних учасників АТО (208 осіб) та загиблих учнів-випускників ПТНЗ (31 особа). Зібрана інформація про учнів-героїв, яка використовується під час проведення виховних заходів.

В навчальних закладах, де випускники загинули в зоні проведення АТО, є меморіальні дошки героїв (8 дошок), відкриті пам'ятні знаки, куточки пам'яті, учнями посаджені алеї слави, створені краєзнавчі музеї.

Методисти кабінету НМЦ ПТО у Дніпропетровській області налагодили тісну співпрацю з Координаційним центром допомоги учасникам АТО та їх сім'ям. Організовано цілий ряд екскурсій учнів та педагогів до міського Музею Героїв АТО.

Розуміємо, що робота з військово-патріотичного виховання учнівської молоді має проводитися комплексно, спільними зусиллями органів державного управління, освітніх закладів, сім'ї, громадських організацій та об'єднань.

Тому нині, як ніколи, потрібні нові підходи і нові шляхи до виховання патріотизму як почуття і як якості особистості.

РІШЕННЯ

навчально-методичної ради НМЦ ПТО у Дніпропетровській області
(протокол № 7 від 26 грудня 2016 року)

Методична рада заслухала виступ методиста Кичук С.Є. з теми: **«Про роль Криворізького кабінету у підвищенні професійної майстерності викладачів Захисту Вітчизни в світлі нових нормативних документів»** і констатує.

За планом роботи кабінету НМЦ ПТО у Дніпропетровській області систематично проводяться засідання міських методичних секцій викладачів предмету «Захист Вітчизни». Ведеться цілеспрямована, системна робота щодо підвищення методичного та фахового рівня педагогічних працівників ПТНЗ.

Відбулися суттєві зміни і в матеріально-технічному забезпеченні предмету. За сприяння методичної служби більш скоординована робота по співпраці ПТНЗ з районними військовими комісаріатами, громадськими організаціями.

У той же час є ряд проблем із зазначеної теми:

1. Нестабільність кадрового складу викладачів захисту Вітчизни, та як наслідок, недостатня компетентність з методики навчання предмету.
2. Не всі викладачі працюють у відповідно нормам обладнаних кабінетах «Захист Вітчизни». Основною причиною вважають відсутність матеріально-технічного забезпечення.
3. Відсутність навчальної зброї.

На основі вищезазначеного методична рада ухвалила:

1. Інформацію методиста Кичук С.Є. взяти до уваги.

2. Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Дніпропетровській області:

2.1. Методисту Кичук С.Є.:

- Сприяти використанню можливостей інших закладів освіти, ТСОУ, військових частин для підвищення професійної майстерності викладачів Захисту Вітчизни.

- *термін – постійно*

- Вивчити та узагальнити ефективний педагогічний досвід роботи викладача Криворізького професійного будівельного ліцею Афанасова С.Д.

термін – червень, 2017

- Підготувати методичні рекомендації «На допомогу викладачу захисту Вітчизни. Типологія уроків, їх структура».

термін – квітень, 2017

2.2. Методисту Гришаєвій О.В.:

- Налагодити співпрацю з обласним військовим комісаріатом.
- Розробити заходи щодо покращення викладання предмету «Захист Вітчизни».

Рекомендувати керівникам ПТНЗ:

- Посилити контроль за викладанням предмету «Захист Вітчизни», створенню навчально-матеріальної бази відповідно до змісту програми.
- Використовувати інтерактивні форми і методи навчання, які сприяють активізації пізнавальної діяльності учнів і формуванню практичних навичок основ військової справи.